

В.П. ТОВСТИГА, провідний лікар-епізоотолог
Запорізька регіональна державна лабораторія ветеринарної медицини

ПРО НЕБЕЗПЕКУ СИБІРКИ ТА ПРИЧИНИ ЇЇ ВИНИКНЕННЯ

Останній випадок захворювання на сибірку великої рогатої худоби в селі Вознесенка Мелітопольського району Запорізької області спонукав мене як лікаря ветеринарної медицини проаналізувати причини його виникнення й оцінити дії окремих фахівців щодо ліквідації спалаху.

Сибірка – одне з найнебезпечніших антропозоонозних захворювань, про яке людство знає з давніх часів. Про неї чимало написано в науковій і художній літературі.

Найбільше стикалися з сибіркою люди, які жили в селі й тримали худобу. Мама мені розповідала про те, як вони боялися цієї напасти. Селяни починали хворіти й помирали, а їхні тіла пересипали хлорним вапном.

Коли після закінчення інституту я приїхав у Запорізьку область працювати ветеринарним лікарем, жителі сіл, які я обслуговував, також розповідали мені про це небезпечне захворювання, яке тут називали «теліт». Маю майже п'ятдесятирічний стаж роботи ветеринарним лікарем, і за цей час траплялися десятки випадків сибірки. Мені довелося безпосередньо брати участь у ліквідації захворювання.

Вперше з підозрою на захворювання великої рогатої худоби на сибірку я зіткнувся в Кіровоградській області під час виробничої практики, коли виконував обов'язки завідувача ветеринарної дільниці. Мої заходи були прості, але дієві. Відрізавши вухо загиблій дворічної телиці, я направив його до лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи, а труп прямо на пасовиську спалили с наступною дезінфекцією. Лабораторним дослідженням сибірку виключили, проте мої дії було оцінено позитивно.

Спеціалісти ветеринарної медицини нашої країни мають у своєму розпорядженні одну із діючих інструкцій «Про заходи з профілактики та боротьби з сибіркою тварин», пунктом 1.2 якої передбачено комплекс заходів проти сибірки, а саме:

1) профілактичну імунізацію всього сприйнятливого поголів'я великої та дрібної худоби, коней, убезпечення тварин від зараження. Цей пункт має виконуватися на всій території України;

2) у разі виникнення захворювання – здійснення своєчасної діагностики та оповіщення місцевих органів санітарно-епідеміологічної служби про підозру на захворювання або захворювання тварин на сибірку для організації та проведення протиепідемічних заходів, карантинування неблагополучних пунктів, ізоляції і ліквідації епізоотичного вогнища, знищення шляхом спалювання забрудненої збудником продукції, трупів тварин, що загинули від сибірки або вимушено забиті, інактивації збудника в приміщеннях, на обладнанні й контамінованій території.

Сибірку слід підозрювати, коли спостерігають раптове захворювання й падіж тварини, особливо в літній період на па-

совиську. Ветеринарний лікар при цьому повинен оцінити епізоотичну ситуацію, а саме: небезпечність місцевості щодо сибірки, чи щеплена тварина, а також чи є патологічні зміни на трупі – здуття, витік кров'янистої рідини із рота, носа, ануса, відсутність залякання. Це прописні істини, і їх слід знати, як таблицю множення.

Підозра на сибірку зобов'язує до вжиття невідкладних заходів, серед яких найперший – відбір патологічного матеріалу (вухо) й відправка його до лабораторії. Перші лабораторні тести (мікроскопія) мазка крові з позитивним результатом або з підозрою зобов'язують знищити труп загиблої тварини. Лабораторні дослідження будуть продовжені до остаточного висновку;

3) передзабійний огляд тварин і ветеринарно-санітарну експертизу продуктів забою, у разі вимушеного забою тварин – обов'язкове проведення лабораторних досліджень.

Передзабійний огляд означає обов'язкову термометрію, а в разі вимушеного забою – обов'язкове 100 % лабораторне дослідження продуктів забою. Виконання цих першочергових інструктивних вимог дасть змогу підтримувати стійке епізоотичне благополуччя й унеможливить поширення сибірки.

На території Запорізької області згідно з «Каталогом стаціонарно неблагополучних пунктів» зареєстровано 350 населених пунктів, в яких у різні роки було виявлено сибірку. Крім того, зафіксовано 108 місць поховань трупів тварин, які загинули від цієї інфекції. Така епізоотична ситуація зобов'язує до своєчасного проведення вакцинації всього наявного поголів'я, щеплення новонародженого молодняку та його ревакцинації. На території Запорізької області за останні 15 років сибірку виявляли тричі, проте професійно здійснені заходи запобігли поширенню інфекції й захворюванню людей.

У селі Вознесенка сибірка проявлялась у 1940 і 1967 рр. Тоді захворіли 8 голів ВРХ і 1 – ДРХ.

Що стосується останнього спалаху захворювання в Мелітопольському районі Запорізької області в серпні 2012 р., то це разючий приклад грубого порушення діючої інструкції, яке призвело до поширення інфекції.

По-перше, 18-місячна телиця не була щеплена проти сибірки, оскільки її власник не давав такої можливості ветеринарній службі, хоча ця тварина мала бути щеплена мінімум двічі.

По-друге, лікар дільничної лікарні, виїхавши на пасовисько, де загинула телиця, запідозрив захворювання на сибірку й

відрізав вуха для лабораторного дослідження. Та при цьому не забезпечив знищення трупа або хоча б його зберігання до одержання першого результату лабораторного дослідження. Це призвело до таких грубих порушень. Пастух, який випасав худобу, розробив труп загиблої тварини, а м'ясо відправив у приватний продуктовий магазин. Власник магазину прийняв м'ясо і з метою наживи, не маючи відповідних документів, почав його реалізацію. Такий ганебний вчинок спричинив зараження людей. У кількох осіб підозрювали захворювання на сибірку, і лише завдяки зусиллям медичної служби ця хвороба не набула поширення.

До речі, пастух, розробляючи труп загиблої тварини, згодував внутрішні органи своєму собаці. Через кілька днів собака загинув, а лабораторне дослідження підтвердило причину його смерті – сибірка.

Правоохоронні органи щодо цього випадку почали кримінальну справу, триває розслідування.

Хочу навести цікавий факт із моєї практики про можливу присутність збудника сибірки в родючому шарі ґрунту, на якому вирощували кормові буряки. Наприкінці 1980-х років одне з господарств Веселівського району Запорізької області продало значну кількість кормових буряків в Архангельську область (РФ). Приблизно через 3–4 тижні на адресу обласного ветеринарного відділу надійшла телеграма з проханням підтвердити благополучність господарства щодо сибірки. А воно справді було благополучним. Більше того, населений пункт цього господарства не входить до «Каталогу стаціонарних неблагополучних пунктів». Як потім з'ясувалося, в Архангельській області захворіла на сибірку велика рогата худоба, якій згодовували завезений кормовий буряк. Худобу в цьому господарстві не щеплювали проти сибірки через стійке благополуччя. Безумовно, джерелом інфекції стали кормові буряки, на яких були рештки ґрунту.

Після цього річного випадку захворювання на сибірку в селі Вознесенка можна зробити такі висновки.

Телиця не була щеплена проти сибірки впродовж 18 місяців через небажання власника тварини, а спеціалісти дільничної лікарні не змогли довести йому необхідність такого щеплення.

Грубо порушено інструкцію щодо знищення трупа загиблої тварини й разом з тим допущено факт його розробки з відправкою м'яса в продуктовий магазин.

Власник магазину, прийнявши м'ясо без ветеринарних документів, почав його продавати. Безумовно, його дії підлягають карній відповідальності.

Надалі, щоб не допускати подібних порушень, слід щороку влаштовувати іспити фахівцям ветеринарної медицини щодо профілактики сибірки.

У разі захворювання й падежу з підозрою на сибірку комісія в складі кількох спеціалістів має виїжджати на місце і вирішувати проблему.

Наприкінці я бажаю всім фахівцям ветеринарної медицини у разі виникнення спалаху захворювання вийти переможцем і без будь-яких серйозних наслідків. ☺

ПрАТ "Реагент"

- це вітчизняні ветеринарні препарати на основі:

Гентаміцину

Енрофлоксацину

Тилозину

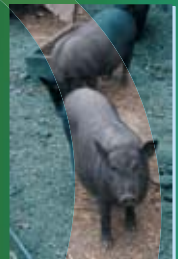
Левамізолу

Альбендазолу

Івермектину

Окситоцину

Вітамінів А, D₃, Е, F...

...а також понад 250 найменувань ветеринарних препаратів відомих виробників!

ПрАТ "Реагент"

- це набори хімреактивів для ветсанекспертизи продуктів харчування:

- молока та молочних продуктів;

- м'яса;

- продуктів рослинного походження;

- фарби для мікроскопії мазків;

- набір для визначення трихінельозу в м'ясі;

- фарба для клеймування м'яса.

49019, Дніпропетровськ,
вул. Ударників, 27
Тел./факс (056) 370-38-67
Тел. (056) 372-35-57
Ліцензія АВ 541557 від 21.10.2010

ПрАТ "Реагент"

- це європейська якість та українські ціни!